

„Fiatalokkal a szebb jövőért, környezetért”

*" Amit a Természet évmilliárdok alatt létrehozott,
azt az Ember rövid idő alatt, szép egyenletesen eleríti a Földön."
(Rittenbacher Ödön)*

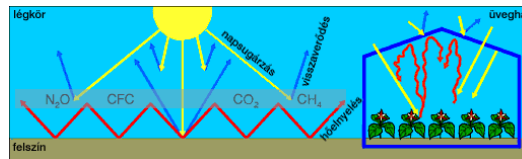

A kiadványt készítette és kiadta a Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület

A kiadvány a Vidékfejlesztési Minisztérium - Zöld Forrás pályázatának támogatásával készült.

Globális felmelegedés

A légköri üvegházhatás a feldúsult üvegházgázok miatt egyre gyorsabban erősödik. Emiatt a Föld hőmérséklete a következő fél évszázadon belül magasabbra emelkedik, mint a történelem során valaha. A folyamat háttere a következő: az üvegházgázok a légkörbe belépő, és zömmel a látható fény tartományába eső napsugarakat nem nyelik el, a földfelszínről visszavert, közben megváltozott (nagyobb) hullámhosszú (azaz infravörös) sugarakat azonban igen. Emiatt ez a sugárzás nem képes elhagyni bolygónk atmoszféráját.

A légkör tehát hasonlóan viselkedik, mint az üvegházak teteje: visszatartja a sugárzást, ezzel a Föld felszínének hőmérsékletét tovább emeli.

A légkörben lévő, az infravörös sugárzást elnyelő gázokat **üvegházgázoknak** nevezik. Ilyen például a szén-dioxid, a metán, az ózon és a nitrogénoxidok.

A globális felmelegedés hatásai:

1. Szélsőséges éghajlat

Tudósok becslései szerint az elkövetkezendő 50-100 évben akár 5- 6 Celsius-fokkal is emelkedhet a Föld átlaghőmérséklete.

Általában jellemzőek lesznek a szélsőséges időjárásban:

- a gyakori aszályok,

- az árvizek,
- a rendkívüli csapadékok és hóiharok,
- a hurrikánok,
- a szökőárok,
- a földcsuszamlások,
- és korábban termékeny területek sivataggá válhatnak.

2. Kipusztulásra vagy kivándorlásra ítélt fajok

A hőmérséklet növekedésével egyre gyorsabban olvad a sarki jég. A jégmezők eltűnésével a jegesmedvék vadászterületei is eltűnnek. Mivel egyre nehezebben és egyre kevesebb zsákmányt tudnak ejteni, ezért nem tudnak megfelelő zsírréteget felhalmozni az ínségesebb időkre, ami a pusztulásukhoz vezet.

Az északi tundrákon költő vándormadarak, például a nagy lilikek, fészkeiket a fagyott földekre rakják. A gyorsabb és nagyobb hőmérséklet-emelkedés következtében felolvad a fagyott talaj, ami számos fészkelő pusztulásához vezethet. Eközben a madarak nem tudnak új fészkelő helyet keresni és új vonulási stratégiát kifejleszteni. Emiatt a veszélyeztetett fajok a kihalás szélére kerülhetnek.

A gyakori aszályok miatt a Kárpát-medencei erdőkben a szárazságot jobban tűrő fafajok várhatóan jobban érzik magukat, míg az állandó páratartalmat és talajnedvességet igénylő fafajok visszaszorulnak. Az erdők képe fokozatosan megváltozik, a megszokott állatfajok várhatóan is eltűnnek ezekből, a mediterrán klímát kedvelő fajok pedig (a hasznosnak, a károsnak és a semlegesnek tekintett fajok is) megjelennek. A füves puszták a szárazodással felnyílnak: félsivatagi, például futóhomokos pusztákká alakulnak.

3. Lakhatatlan területek

Nem csak az állatvilágot, hanem az embert is komoly veszély fenyegeti. A jégtagaró olvadása miatt emelkedik a tengervíz szintje, így a

szárazföldi területek víz alá kerülhetnek. Tudósok szerint Hollandia teljesen víz alá kerülhet, ha ilyen mértékben folytatódik a globális felmelegedés.

4. A tengerek savasodása

A Föld felszínének 71 százalékát, közel 362 millió négyzetkilométer tengervíz borítja. Az óceánok veszik föl és tárolják a Föld felszínére érkező napsugárzás hőjének a zömét. Az óceán nyeli el az emberek által levegőbe juttatott szén-dioxid nagyjából egyharmadát is. A fölös szén-dioxid nagy része az óceánok felső néhány száz méteres rétegében oldódik föl. A magasabb földrajzi szélességeken azonban a víz gyorsan hűl, sósabbá és sűrűbbé válik, emiatt lesüllyed, és magával viszi a szén-dioxidot az óceán mélyebb részeibe is.

A szén-dioxid vízzel érintkezve szénsavvá alakul. Az egyszerű kémiai reakció után bonyolultabb változások következnek be a tengervíz kémiaiájában, amelyek végeredményeképpen csökken az óceánok pH-értéke - azaz az óceánok savanyúbbakká válnak -, és csökken a sok tengeri állat számára hég- és vázképződéshez létfontosságú karbonátionok mennyisége.

Az alacsonyabb pH és a karbonátionok hiánya súlyos következményekkel fenyegeti az óceánok élővilágát. Mivel az óceán felszíne érintkezik közvetlenül a légkörbe került fölösleges mennyiségű szén-dioxiddal, ezért itt jelentkezik először a savasodás.

Ráadásul az óceánok savasodása nemcsak az építőanyagként szolgáló karbonát-hozzáférést korlátozza, de az is gondot okoz, hogy a savas víz feloldja a már meglévő korallvázakat és mészhéjakat.

A számos hal- és bálnafaj táplálékául szolgáló parányi szárnyas csigák, a pteropodák, könnyen az óceán savasodásának áldozatává válhatnak. Az óceánok savasodása mellett felmelegedésük is jelentős változásokat okoz. A korallok a vízhőmérséklet emelkedésének hatására kilökik szervezetükből az őket színező algákat, amelyeket addig befogadtak Ez a jelenség fehéredés néven ismert.

Ezért fontos, hogy mindenki tegyen valamit a környezetünkért. Az alábbiakban ezekről tudhatunk meg néhány dolgot.

Éljünk környezettudatosan!

A természeti környezetünk állapotának változása az egész bolygóra és annak összes lakójára hatással van, így a megoldás is mindannyiunk kezében van. A tudás és a szükséges technológiák rendelkezésünkre állnak, azaz képesek vagyunk megváltoztatni a rossz folyamatokat. Környezettudatos életmódot követve sem kell lemondanunk a civilizációnk nyújtotta előnyökről. Az áttérés a környezettudatos vásárlói és fogyasztási szokásokra csak egy kis körültekintést igényel.

Magyarországon a népesség 14%-a már környezettudatos. Ők azok a vásárlók, akik tudatosan választanak bio- és organikus termékeket, akik mindennap figyelnek az energiateljesítményükre, akiknek életstílusuk a Föld eltartó képessége szempontjából hosszú távon is fenntartható.

Vásárlási szokásaink

A környezettudatos szemléletmód azt keresi, hogy a belső értékek, valamint a közösséggel és a természettel való harmónia miként állítható helyre és miként őrizhető meg felgyorsult és gépies világunkban.

Mérhetetlen, már-már felfoghatatlan mennyiségű reklámmal találkozunk naponta az utcán sétálva, a televíziót nézve, internetezés közben vagy a rádiót hallgatva, és postaládánkon keresztül. Ezért sokszor nem jőzönul vásárlunk, hanem a mások által, mesterségesen gerjesztett igények szerint. A reklámok hatására érezzük úgy, hogy utol kell érni a szomszédunkat, a barátunkat, a számunkra ismeretlen embereket a fogyasztási harcban.

A tudatos vásárlás ma többet jelent annál, hogy képviseljük és érvényesítjük saját jogainkat és érdekeinket. Fontos, hogy másokra is tekintettel legyünk, amikor egy-egy döntést meghozunk: nem csak magunkért, hanem a gyermekeinkért, azaz a jövőnkért és az élőhelyünkért is felelősek vagyunk. Ha tehát tudatos vásárlók vagyunk, olyan fogyasztói döntéseket próbálunk hozni, amelyekkel nem csak mi járunk jól, hanem – fogalmazzunk egyszerűen – a világ is. Döntéseink alapvető értékeket tükröznek: hitünket az igazságosságban, a méltányosságban, az ökológiai felelősségben.

Mindenki vásárol. Ezért ha sokan odafigyelünk vásárlási szokásainkra, akkor annak lesz a legnagyobb hatása. Amikor vásárolunk, nézzük meg jól, hogy kinek a termékét vesszük meg. Így elkerülhetjük azt, hogy a környezetet fokozottan szennyező, állatkísérleteket folytató, vagy kisgyermeket dolgoztató cégeket támogassunk. Sose feledjük: a messziről jött termékről keveset tudunk. Ezeket sokszor megalázóan rossz körülmények között robotoló emberek készítik. Tájékozódjunk az egyes márkák etikusságáról, a cégek felelősségtudatáról!

Kevesebb hulladék

A reklám → fogyasztás → hulladék alapvető összefüggéseinek tárgyalása során logikusan jutunk arra a következtetésre, hogy kevesebb hulladékhoz kevesebb fogyasztásra és kevesebb reklámra van szükség. Emiatt a megelőzés a modern hulladékgazdálkodás lényege.

Sajnos sok ember a kevesebb, tudatosabb fogyasztást, azaz a megelőzést a magánszférába történő beavatkozásként, lemondásként éli meg. Ne essünk ebbe a csapdába!

Mivel a magyar fogyasztó jövedelmének 34%-át élelmiszerekre költi, és mivel a háztartásban keletkező szilárd hulladéknak nagyjából a felét teszik ki az elhasznált csomagolóanyagok, elsősorban az élelmiszerekre és a csomagolóanyagokra kell figyelni.

A tudatos vásárlók 12 pontja

Ha Mi is tudatos vásárlók szeretnénk lenni, akiket nem befolyásolnak a folyamatos reklámok, akkor vásárlásaink előtt érdemes átgondolni néhány dolgot. Ne felejtjük el, hogy kizárólag Mi döntünk arról, hogy ezt vagy azt a terméket megvásároljuk-e vagy sem.

1. A pénzünkkel szavazunk!

A vásárlás a Mi döntésünk. Eldönthetjük, mit és kit támogatunk, mit nem. Nem kell támogatnunk a környezetszennyezést, vegyszerezést, gyermekmunkát, a buta, káros és felesleges dolgok tömeges gyártását.

2. A szemét a legdrágább!

A szemét értelmetlen pénzkidobás Nekünk és terhelés a környezetnek: mindig gondoljuk végig, mennyit dobunk majd ki abból, amit megveszünk.

3. Cetti

Vásárlás előtt írjuk össze, mire van szükségünk. A nagy üzletek profi módszerekkel csábítanak felesleges pénzköltésre. Ne hagyatkozzunk a 'poltrükkökre'.

4. Helyben

A nagy bevásárlóközpontok helyett vásároljunk piacon, vagy helyi boltban. Kutassuk fel a jó helyeket.

5. Mennyi műanyagot viszünk haza?

Vigyünk magunkkal táskát, szatyrot, ne fogadjunk el zacskót mindenhol. Válasszuk az egyszerűen csomagolt árukat. Keressük a visszaváltható, illetve újrahasznosított csomagolást.

6. Keressük az eredetit!

Ne dőlünk be a szép külsőnek és a vicces dumának: kerüljük a nem természetes alapanyagból, vegyszerek segítségével, gyárilag előállított ételeket.

7. Olvassuk el a címkéket!

Az élelmiszerek és kozmetikumok rengeteg káros (és felesleges) anyagot tartalmazhatnak. Ne kezeljük magunkat vegyszerrel, se kívülről, se belülről, ha vegyszer nélkül is kaphatunk.

8. Erőszakmentes szépség

Válasszunk olyan kozmetikumokat, amelyeket állatkínzás nélkül tesztelnek, illetve nem tartalmaznak állati eredetű anyagokat.

9. Tartós használat!

Kerüljük az eldobható dolgokat, ezek tömeges előállítás és kidobása energiapazarlással és környezetszennyezéssel jár.

10. Frisset

Friss, hazai idényzöldséget és -gyümölcsöt vegyünk az üvegházi, több tízezer kilométert utaztatott, mesterségesen érlelt, agyoncsomagolt és tartósított áruk helyett.

11. Helyi termékeket vegyünk

Keressük a lakóhelyünk közelében készülő dolgokat. Így a helyi környezetünket támogathatjuk, valamint kevésbé járulunk hozzá a szállítással járó környezetterheléshez.

12. Nem mindegy!

Ha nincs is tökéletes termék, kereshetjük mindig a jobbat. Legyünk tudatosak: járunk utána, hogy ki állítja elő, mit tartalmaz, mibe csomagolják, hová kerül.

A hulladék története

Amióta élőlények léteznek, azóta létezik hulladék is. A természetben az egyik állat- vagy növényfaj hulladéka nyersanyagként szolgál egy másik organizmus számára. Az emberiség, létszámának gyarapodásával, illetve új anyagok, technológiák létrehozásával megbontotta az egyensúlyt és hulladékaival már saját egészségét veszélyezteti, tönkretéve természetes környezetét.

Amióta létezik az ember, azóta termelődik a szemét. A legrégebbi szeméttárolók egyikét egy kőkorszaki településen találtak meg Norvégiában. Hatalmas szeméthalmot csontokból, cserepekből és hamuból, melynek hossza 320, szélessége 65, magassága pedig 8,5 méter. A halmot időnként felgyújtották, valószínűleg azért, hogy megszabaduljanak a kellemetlen bűztől.

Az ókorban, a városok kialakulása gerjesztette a hulladék képződését, ezért az akkori emberek már többfajta megoldást alkalmaztak a problémák kezelésére. Vízelvezető rendszereket építettek ki, melyekbe belevezették a konyhák és fürdők szennyvizét. A szilárd hulladékokat emésztőgödörökben tárolták vagy trágyaként alkalmazták.

A középkor visszaesést hozott a hulladékkezelés területen. A városokból egyszerűen az azokat övező lejtőkre dobálták az ételmaradékokat és a szemetet. A városokban az utcákra öntötték a hulladékot. A középkori, félországokat is pusztító járványok emiatt is voltak gyakoriak.

Csak a 19. században szánták rá magukat az emberek - az európai kolerajárvány miatt, és miután Robert Koch bebizonyította a higiénia és a betegségek közötti kapcsolatot – a probléma leküzdésére. Angliában ismét feltalálták a vízbőlítéses toalettet és bekötését a csatornahálózatba, illetve megszervezték a szemétszállítást.

A hulladék összetételének változása:

A szemét összetétele az ipari forradalom után, és különösen a második világháború óta nagyon megváltozott. A hulladékban olyan egé-

szem új, részben mérgező anyagok tűntek fel, melyek évszázadok alatt sem bomlanak le. Az embert veszélyeztető káros anyagok már az élelmiszerekben is megtalálhatók, a környezetet pedig a hulladék gigantikus mennyisége fenyegeti. A hulladékkal való bánásmód azonban keveset változott.

A hulladéktípusok a közös tulajdonságaik szempontjából hasonló hulladékfajták együttese. A hazai szabályozás és gyakorlat eddig három fő típust különböztetett meg:

- termelési hulladékok,
- települési v. kommunális hulladékok,
- veszélyes hulladékok.

Mérgező

Egészségre ártalmas

Maró

Ingerlő

Robbanásveszélyes

Tűzveszélyes

Könnyen gyúlékony

A veszélyes hulladékok jelzésére szolgáló piktogramok

A hulladék-megelőzés 10 pontja

- 1. Csak lassan a (fűtő) testtel!**
A keletkezett hulladék nagy része a fogyasztott energiából ered. Tehát csökkentjük az energiát: ha már nem szükséges csavarjuk le a fűtést, kapcsoljuk le a villanyt, vásároljunk helyi és használt terméket (a szállítás is energia) és ha tudunk, térjünk át megújuló energiára!
- 2. Szemeteljünk kevesebbet!**
Írjunk a papír mindkét oldalára, komposztáljunk, legyen saját zacskónk és üvegünk, ne vásároljunk agyoncsomagolt terméket, inkább javíttassuk meg, minthogy kicseréljük!
- 3. Beszéljünk róla mindenkinek!**
Otthon, az iskolában, a boltban... A beszélgetések tudatosítanak és kezdeményezéseket eredményezhetnek.
- 4. Hallassuk a hangunkat!**
Írjunk leveleket a lapok szerkesztőinek, fényképezzük le az illegális lerakókat! A média nagy erő a tudatformálásban is. Beszéljünk arról, ami fontos!
- 5. Méregtelenítsünk!**
Bizonyos fogyasztási cikkek (a komputertől kezdve a samponig) toxikus anyagokat tartalmaznak. Nézzünk utána, mielőtt bármit is megveszünk.
- 6. Kapcsoljuk ki!**
A magyarok átlagosan napi 4 és fél órát töltenek a TV előtt (többet, mint az amerikaiak). 4 és fél óra, ami tele van reklámokkal és 4 és fél óra, amit nem a családdal és barátokkal töltünk aktívan.
- 7. Hasznosítsunk újra!**
Az újrahasznosítás mind az energiát, mind a hulladékot csökkenti. Sajnos sok helyen még nem megfelelő a szervezett újra-felhasználás, ezért írhatunk az önkormányzatnak, hogy jobban megsürgessük őket.
- 8. Vegyünk zöldet, vegyünk fairt, vegyünk helyit, vegyünk használtat és vegyünk kevesebbet!**
A vásárlás nem megoldás a valódi problémáinkra. Azonban, ha vásárolunk, győződjünk meg róla, hogy lehetőség szerint bio,

helyi, fair, veszélyes anyagoktól mentes, vagy újra-felhasznált terméket vásárolunk. És kevesebbet, hiszen ez által csökken a hulladék és a szennyezés.

- 9. Változtassuk meg a gondolkodásunk!**
A jelenlegi gondolkodásmód azt diktálja: minél többet veszünk, annál jobb lesz. Azonban, ha tényleg változást akarunk, egy másfajta gondolkodásmódot kell alkalmaznunk, ahol a fenntarthatóság, egészség, környezet és a közösségek állnak a központban.
- 10. Hass, alkoss, gyarapíts!**
Alkossunk csoportokat, szemétszedési akciókat, foglalkozásokat, ami felhívja az emberek, a média figyelmét a probléma súlyosságára és a környezet fontosságára.

Szelektív gyűjtés

A már hulladékká vált termékek döntő része elvileg újrahasznosítható. Előbb azonban valamilyen módszerrel homogén frakciókra kell szétválogatni a vegyes hulladékot. A legjobb erre a szelektív hulladékgyűjtés: még a keveredés előtt, a hulladékká válás pillanatában szétválasztjuk a komponenseket.

A szelektív hulladékgyűjtés a gyakorlatban úgy valósulhat meg, hogy a megvásárolt élelmiszerek és fogyasztási cikkek csomagolóanyagát - a papír, műanyag, üveg, fém és itales kartondoboz csomagolást - a termékek elfogyasztását követően már otthonunkban anyaguk szerint különválasztva tároljuk. Ezt követően ugyanígy, anyaguk szerint elkülönítve helyezzzük el a szelektív hulladékgyűjtő szigetek megfelelő edényeiben.

A szelektív hulladékgyűjtés célja az újra feldolgozható papír, üveg, acél, alumínium és műanyag hulladékok újrahasznosításra való begyűjtése.

Miért fontos a szelektív hulladékgyűjtés?

- A hulladék újrahasznosítása jelentős energiatakarékosággal jár, mivel így a termelő, új termék előállító folyamatok kevesebb technológiai lépést igényelnek.
- Csökken a hulladéklerakókra kerülő hulladék mennyisége. Ezáltal megnő a nyersanyagok hasznos élettartama, és újabb lerakók (költséges) kiépítése elmaradhat.
- Kevesebb hulladék kerül a környezetbe.

Szelektív hulladékgyűjtők

Otthon környezettudatosan

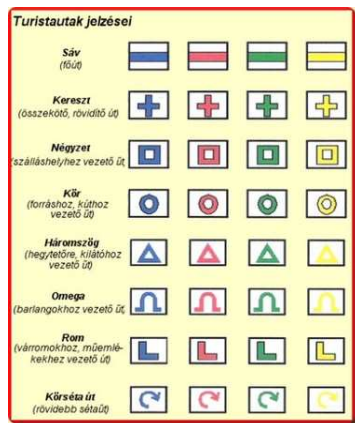
A villany lekapcsolására, illetve a csap elzárására fordított idő jelentéktelennek tűnik, mégis, ha mindenki időt fordítana rá minden nap, az eredmény jelentős lenne. Az alábbi szokásokkal fokozatosan tudjuk családunkat, otthonunkat környezetbaráttá változtatni.

- **Kapcsoljuk le a villanyt, ha nincs rá szükség!** 5 lámpa lekapcsolásával (például a folyosókon és a szobákban,) 400 kg-mal csökkenthetjük a széndioxid kibocsátást.
- **Használjunk energiatakarékos égőket:** már egyetlen izzó is akár 400 kg széndioxid kibocsátás megtakarítását eredményezi az élettartama alatt – és akár tízszer hosszabb ideig használható, mint a hagyományos izzó.
- **Ne hagyjuk készenléti állapotban az elektromos készülékeket!** a készenléti állapotban használja fel a fogyasztott energia kb. 40%-át.
- **Ha már nem használjuk, húzzuk ki a csatlakozóból a mobiltelefon töltőt!** A töltő akkor is fogyaszt áramot, ha nincs telefon rácsatlakoztatva.
- **Fedőt a fazékra!** Fedjük le edényeinket főzés közben, ezzel is meglepően sok energia megtakarítható. Még hatékonyabb, ha kuktafazekat, fedeles agyag sütőedényt használunk: ezek kb. 70%-os energia megtakarítást biztosíthatnak.
- **Zuhanyozzunk fürdés helyett!** Zuhanyozáshoz negyedannyi energia szükséges, mint fürdéshez. Használjunk kis vízátfolyású zuhanyrózsát, amely ugyanazt a kényelmet biztosítja, kevesebb víz árán.
- **Zárjuk el a csapot,!** Ha fogmosás közben elzárjuk a csapot, több liter vizet megtakarítunk. S a csöpögő csapok annyi vizet használnak el, amennyi elegendő lenne akár havonta egy kád feltöltéséhez. Ezért ügyeljünk rá, hogy a csapok el legyenek zárva.

Turistajelzések

Az egységes turista útjelzések 1930 óta használatosak. A turistajelzések célja, hogy a természetben kevésbé jártas emberek is nyugodtan elindulhassanak túrázni. Nem kell tapasztalat, sem szakértelem a térképekhez, nem kell ismerni a tájoló használatát ahhoz, hogy elindulhassunk

gyönyörű hegyeinkbe. Hű kísérünk mindig a különböző színekben ékeskedő jelzések.

A turistajelzések fehér négyzetbe festett **kék, piros, sárga, zöld** színű sáv, kereszt, kör, háromszög, omega, és L-alakú jelzések lehetnek. A jelzésformák közül a főjelzések a sávjelzések. A többi jelzésforma (kör, omega, rom stb.) alkalmazásakor annak az útnak a sávszínét vesszük, amelyből kiágaznak, a jel formája pedig azt a "tárgyat" jelöli, ahová a kiágazó út vezet. A színeknek is – a fenti táblázat szerinti sorrendben - fontossági jelentőségük van. A jelzéseket általában fára, kőre, vagy jól látható tereptárgyra festik.

Madáretetés

Akkor kell elkezdeni az etetést, ha beálltak a nagy fagyok, illetve ha hó fedi be a tájat! Ha már elkezdtek az etetést, ügyeljünk arra, hogy

az, folyamatos legyen! Ne hagyjuk cserben barátainkat, mert ezzel halálukat okozhatjuk! Csak télen etessünk!

Mivel etessünk?

A cinegék kedvelik az olajos magvakat (napraforgó, fél dió, kendermag, köles) és a szalonnát (a füstötlen, fűszermentes szalonna a legjobb). A rigók szívesen fogyasztanak gyümölcsöket: almát, körtét is.

Ha valakinek több ideje van, készíthet madárkalácsot. Olvasztott marhafaggyúba a fent említett magvakat szórja, ez megdermedve megakadályozza a magvak szétszóródását, a faggyú pedig még táplálóbbá teszi az eleséget. Ne rakjunk ki kenyeret, mert ez a gyomorban bedagad, amitől a madarak elpusztulnak.

Hol etessünk?

Mindenképpen szem előtt kell tartani a madarak biztonságát! Ügyeljünk arra, hogy a macskák ne érhék el az etetőt! Műanyag flakonokat ne használjunk etetőként, mert ezeknek az éles pereme megvághatja az apró lábakat. Jó, ha fedett, szélárnyékos az etető, így a hó nem takarja be az ételmet.

Ha valaki nem készít etetőt, megteszi az is, ha zsinórra felfűzi a szalonnát, madárkalácsot, gyümölcsöket, és ezt akasztja ki. Ennek himbálása még inkább felhívja a terített „asztalra” a szén- és kékcinegék figyelmét.

Felhasznált irodalom:

1. <http://www.nicelife.hu/hirek/termeszet/felmelegedes.php>
2. <http://globalproblems.nyf.hu/a-levego/uevghazhatas-es-globalis-klimavaltozas/>
3. <http://www.edenkert.hu/vilagos-zold/zold-bolygo/uevghazhatas-meghatározasa-okai/3829/>
4. <http://mormotacsapat.hu/page/kovtur/turistajelek.htm>
5. <http://www.zoldeletter.eoldal.hu/cikkek/a-klimavaltozas---okai-es-kovetkezmenyei/globalis-felmelegedes--uevghazhatas.html>
6. <http://termeszetvedo.network.hu/blog/termeszetvedok-hirei/a-globalis-felmelegedes-hatasai-napjainkban-osszeallitas>
7. <http://holnaputan.org/kornyeztudatos-neveles/>
8. <http://www.gtm.hu/magazin/megelozheto-a-sok-hulladek-keletkezese-110915105613>
9. <http://www.zoldmuzeum.hu/a-kornyeztudatos-ember-0>
10. http://szentkoronaradio.com/termeszetvedelem/2010_10_20_tippek-es-szabalyok-a-madaretetes-kapcsan-tersegi-madareteto-szepszvegvers
11. <http://hirmagazin.sulinet.hu/hu/zoldzona/madaretetes>
12. <http://www.beol.hu/bekes/gazdasag/a-tudatos-varaslo-kornyezetet-is-ovja-345408>
13. http://www.antiskola.eu/beszamolok_beszamolok_puskak/index.php?page=show_de_tail&come_from=&id=7377&cast=14
14. <http://tudatosvaraslo.hu/otlet/energiatakarékosság-meleg-viz>
15. <http://www.amozgaselet.eu/bukktak.html>
16. <http://turanaplo.blogspot.hu/2010/12/turistajelzesek-romaniaban.html>
17. <http://www.ecolinst.hu/letoltok/kiadvanyok/hulladekgazdalkodas.pdf>
18. <http://www.ecolinst.hu/letoltok/kiadvanyok/hulladekgazdalkodas.pdf>
19. <http://www.messzelato.hu/hu/projects?q=waste>
20. <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/szolgalatatatechnika/ch05s02.html>
21. Gentscher Péter – Hartman Máttyás – Kalas György – Tarnik Csilla : A lakossági fogyasztási szokások változásának összefüggése a hulladékgazdálkodással tanulmány